

Kommissorium for udvalgsarbejde vedrørende særlige rådgivere

18. april 2012

1. Indledning

I forlængelse af hasteforespørgselsdebat F 10 den 14. december 2011 vedtog et enigt Folketing, at der skal nedsættes et sagkyndigt udvalg med henblik på at gennemgå de eksisterende regler om særlige rådgivere.

Folketingets vedtagelse V 11 har følgende ordlyd:

”På baggrund af den seneste tids debat om de særlige rådgiveres funktion og antal konstaterer Folketinget, at der er behov for, at et sagkyndigt udvalg ser på de eksisterende regler, herunder på muligheden for, at regeringens ministre i fremtiden i højere grad serviceres af fastansatte i ministerierne.”

Som opfølgning på denne vedtagelse nedsættes hermed et udvalg, der skal foretage en analyse og vurdering af behovet for at præcisere de eksisterende regler vedrørende særlige rådgivere.

2. Den eksisterende ordning for særlige rådgivere

Den gældende ordning for særlige rådgivere er i det væsentligste baseret på de retningslinjer, der blev opstillet i betænkning 1443/2004 fra juni 2004, afgivet af Udvalget om embedsmænds rådgivning og bistand til regeringen og dens ministre.

Betænkningen indeholder en række retningslinjer og anbefalinger vedrørende de særlige rådgiveres funktion og ansættelsesvilkår. Udvalget anbefalede bl.a.:

- At de særlige rådgivere fortsat ansættes som embedsmænd på særlige vilkår i ministerierne. Dette indebærer, at de er underlagt de samme krav om lovlighed, sandhed og faglighed, som gælder for almindelige embedsmænds virke
- At antallet af særlige rådgivere pr. minister bør være yderst begrænset, og ikke overstige 2 til 3.
- At særlige rådgivere bør ansættes i ministersekretariatene eller dertil knyttede stabsfunktioner, og bør ikke have instruktionsbeføjelser over for almindelige embedsmænd i linjen.
- At den særlige rådgiver systematisk sikres oplæring i de grundlæggende forvaltningsretlige principper og centraladministrationens opbygning og virkemåde.
- At den særlige rådgivers ansættelsesvilkår fastsættes således, at rådgiverens ansættelse (senest) ophører ved udskrivelsen af folketingsvalg, og at rådgiveren opsiges og fritstilles med øjeblikkelig virkning på valgdagen.
- At der udarbejdes en standardkontrakt som anvendes ved alle ansættelser af særlige rådgivere. Det bør være et definerende træk heri, at den særlige rådgivers ansættelse i ministerierne er særligt knyttet til ministeren i dennes funktionsperiode.

- At der offentliggøres en opdateret liste over særlige rådgivere på Statsministeriets hjemmeside.

Den tidligere regering tog i juli 2004 betænkningen til efterretning i sin helhed. Der blev som opfølgning på betænkningen udsendt en ny standardkontrakt, ligesom der i 2005 blev iværksat et introduktionsforløb for nye særlige rådgivere.

Statsrevisorerne anmodede i december 2008 Rigsrevisionen om at undersøge brugen af særlige rådgivere, herunder hvordan og i hvilket omfang den tidligere regering på dette område havde fulgt op på de tidligere betænkninger, særligt betænkning 1443/2004.

Rigsrevisionen afgav i december 2009 beretning 2/2009 om brugen af særlige rådgivere. Det blev i beretningen overordnet konkluderet, at ministeriernes brug af de særlige rådgivere følger anbefalingerne fra Betænkning 1443. Rigsrevisionen fremhævede, at der kun kunne konstateres enkelte uklarheder i praksis vedrørende de særlige rådgiveres fritstilling og genansættelse ved Folketingsvalg, der forventedes afklaret i forbindelse med udsendelse af en ny vejledning samt standardkontrakt, hvilket efterfølgende er sket.

3. Udvalgets opgaver

Udvalget skal overordnet gennemgå de eksisterende regler og retningslinjer for særlige rådgivere og vurdere behovet for præciseringer.

Der er gået 7½ år siden afgivelsen af betænkning 1443/2004, ligesom en ny regering er tiltrådt, siden betænkningen blev afgivet.

Udvalget skal foretage et serviceeftersyn af reglerne og retningslinjerne. Udvalget skal i denne forbindelse foretage en kortlægning og beskrivelse af udviklingen i praksis siden 2004, især i forhold til de særlige rådgiveres funktioner, men også i forhold til deres uddannelses- og erhvervsmæssige baggrund.

Udvalget skal på baggrund af den nævnte kortlægning vurdere, om der er behov for en præcisering af de gældende regler og retningslinjer, herunder i forhold til antallet af særlige rådgivere. Udvalget skal i den forbindelse overveje muligheden for, at ministre i fremtiden i højere grad serviceres af fastansatte i ministerierne.

Udvalget inddrager Folketingets partier i arbejdet ved gennemførelse af interviews med folketingsmedlemmer samt ved f.eks. afholdelse af en mundtlig høring eller orienteringsmøder.

4. Udvalgets medlemmer

Udvalgets medlemmer udpeges af finansministeren i overensstemmelse med det nedenfor anførte.

Udvalgets formand er højesteretsdommer dr. jur. Jens Peter Christensen.

Udvalget sammensættes i øvrigt således:

- 1 repræsentant udpeget efter indstilling fra Dansk Journalistforbund
- 1 repræsentant udpeget efter indstilling fra Danmarks Jurist og Økonomforbund
- 1 repræsentant udpeget efter indstilling fra Danske Dagblades Forening
- 1 repræsentant for Statsministeriet
- 1 repræsentant for Økonomi- og Indenrigsministeriet
- 1 repræsentant for Justitsministeriet
- 1 repræsentant for Finansministeriet
- 1 repræsentant for Udenrigsministeriet
- 1 repræsentant for Folketingets Ombudsmand
- 2 sagkyndige fra universiteterne eller lign.
- 1 yderligere sagkyndig repræsentant (f.eks. en tidligere særlig rådgiver)

Sekretariat:

Udvalgets sekretariatsfunktioner varetages af Finansministeriet (formand) i samarbejde med Justitsministeriet.

Udvalget bør søge arbejdet afsluttet i foråret 2013.